

УДК 378.147(045)

ІРИНА ТАМОЖСЬКА,
кандидат педагогічних наук
(м.Харків)

**Дискурс поняття «педагогічна технологія»
в контексті формування сучасної парадигми освіти**

У статті доведені переваги технологічного підходу в системі підготовки майбутніх фахівців. Дано означення феномена та поняття «педагогічна технологія». Узагальнені різні підходи науковців до розуміння суті поняття. Вказано, що «педагогічна технологія» розглянута вченими і як засіб, і як процес комунікації, і як чітко організовану педагогічну систему з набором методологічного інструментарію. Відмічено вимоги, що пред'являються науковцями до педагогічної технології, а саме: наявність науково-педагогічного обґрунтування та його концептуальної інтерпретації викладачем з урахуванням умов реального освітнього процесу, представленого різними педагогічними ситуаціями; забезпечення безперервного розвитку особистості в освітньому просторі в процесі взаємодії з викладачем; збереження освітнього простору авторства та творчості кожного викладача; співвіднесеність з реальним навчально-виховним процесом.

Ключові слова: технологія, педагогічна технологія, технологічний підхід.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Низка найбільш примітних рис сьогодення світу – економічна криза, «інформаційний вибух», нове розуміння ролі людського фактора в соціальному житті, реформування суспільства на демократичних і гуманістичних принципах – обумовлюють реформування професійної системи освіти. Результативність цього процесу неможлива без підвищення якості підготовки майбутніх фахівців, здатних до ефективної професійної діяльності, швидкої адаптації в умовах науково-технічного прогресу, які володіють сучасними технологіями своєї спеціальності, уміють використовувати оптимальні знання та вміння в процесі вирішення швидкоплинних професійних завдань.

У зв'язку з вищезазначеним зосередимо увагу на тому, що розвитком сучасних освітніх процесів доведена доцільність використання технологічного підходу, який, на думку Г.Селевко, відкриває можливості для концептуального й проектувального освоєння різних галузей та аспектів освітньої, педагогічної, соціальної дійсності й дає можливість: 1) з більшою визначеністю прогнозувати результати й управляти освітньо-виховним процесом; 2) аналізувати й систематизувати на науковій основі наявний практичний досвід і його використання; 3) комплексно вирішувати освітні й виховні завдання; 4) зменшувати ефект впливу несприятливих обставин на людину; 5) забезпечувати сприятливі умови для розвитку особистості; 6) оптимально використовувати наявні в розпорядженні ресурси; 7) обирати найбільш ефективні й розробляти нові технології, моделі для вирішення соціально-педагогічних завдань [15].

Учені звертають увагу на те, що в сучасній навчально-виховній системі все актуальніше стає технологічний підхід в організації процесу навчання, який активізує ініціативність студентів на заняттях, сприяє якості їх взаємодії з викладачем, стимулює їх творчі здібності [10].

Аналіз досліджень і публікацій... Основи педагогічної технології досліджували В.Беспалько, Л.Гребонкіна, І.Дичківська, В.Євдокимов, Н.Кислинська, М.Кларін, М.Левіна, Н.Нікітіна, І.Підласий, М.Портян, І.Прокопенко, О.Романовський, Г.Селевко, Т.Стефановська, А.Факторович, Д.Чернилевський, Н.Щуркова та ін. вчені. Більшість науковців розглядають педагогічну технологію як інтегральний процес розв'язання проблем на етапі аналізу, планування, організації та оцінювання.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми... Попри велику кількість наукових праць, присвячених проблемі педагогічної технології, вважаємо за необхідне окреслити власний підхід до розуміння суті цього поняття, адже єдиного підходу до тлумачення зазначеного термінопоняття серед сучасних науковців досі немає. Це пояснюється як складністю самого поняття, так і тим, що термін «педагогічна технологія» використовуються в найрізноманітніших контекстах.

Формулювання цілей статті... У рамках нашого дослідження виникає необхідність з'ясувати суть поняття «педагогічна технологія», а це передусім потребує визначення авторської позиції щодо суті родового поняття «технологія», оскільки в психолого-педагогічній літературі воно трактується неоднозначно.

Виклад основного матеріалу... У довідковій літературі поняття «технологія» розкривається як сукупність виробничих процесів у певній галузі виробництва, як науковий опис способів

виробництва [9]; як сукупність методів обробки, виготовлення, зміни станів, властивостей, форм сировини, матеріалу або напівфабрикату, здійснюваних у процесі виробництва продукції [18].

Розглядаючи технологію «як сукупність процесів, правил, навичок, що застосовуються під час створення будь-якого виду продукції, головним чином у виробничій діяльності», Д.Чернилевський називає такий найважливіший її компонент, як: технологічні операції, які послідовно направлені на створення заданого об'єкту дії. Кожна така технологічна операція основана на певних природних процесах (фізичних, хімічних, біологічних тощо) і людській діяльності [21].

У більш широкому змістовному аспекті виробничої діяльності до основних ознак технології відносять стандартизацію, уніфікацію процесу, можливість його ефективного та економічного відтворення відповідно до заданих умов [3]. Технологія, як відмічає В.Симанов, визначає конкретні прийоми (операції), їх етапи, послідовність [16].

Якщо виходити з етимології слова (від грецької *techne* – мистецтво, майстерність, уміння і *logos* – наука, закон), то поняття «наука про мистецтво, майстерність» цілком «педагогічне» і може мати місце в педагогічному тезаурусі [19].

У рамках нашого дослідження правомірно послуговуватися терміном «педагогічна технологія». У науково-дослідницькій літературі використовуються різні підходи до впорядкування дефініцій цього терміна.

Так, М.Левіна під педагогічною технологією розуміє теоретичний проект педагогічного управління навчальною діяльністю, а також систему необхідних засобів, що забезпечують функціонування педагогічної системи згідно заданим цілям освіти та розвитку тих, хто вчиться [7]. Т.Стефановська – організацію педагогічного процесу у відповідності з конкретною теоретичною парадигмою [19]. І.Прокопенком і В.Євдокимовим – навчання, розробку й системне використання принципів організації навчального процесу на основі новітніх досягнень науки та техніки. Педагогічна технологія виступає як педагогічна система, у якій використання методів навчання підвищує ефективність навчального процесу [13].

Російська дослідниця Л.Гребьонкіна наводить таке визначення: «педагогічна технологія – це система, у якій послідовно реалізується заздалегідь спроектований навчально-виховний процес, гарантуючий досягнення педагогічних цілей» [1]. М.Портян під технологією розуміє системний підхід до планування, пристосування й оцінювання усього процесу навчання. У ролі основних компонентів виступають ланки методичного, організаційно-технологічного та інформаційного супроводу [12].

У більш широкому змістовному аспекті узагальнює дане поняття Д.Чернилевський, визначаючи педагогічну технологію як комплексну інтегративну систему, що включає упорядковану множину операцій і дій, які забезпечують цільове визначення, змістовні, інформаційно-предметні та процесуальні аспекти, направлені на засвоєння систематизованих знань, набуття професійних умінь, а також на формування особистісних якостей студентів, що відповідають цілями навчального процесу [21].

За визначенням І.Дичківської, педагогічна технологія – це своєрідна конкретизація методики, проект певної педагогічної системи, що реалізується на практиці; змістовна техніка реалізації навчально-виховного процесу; закономірна педагогічна діяльність, яка реалізує науково-обґрунтований проект навчально-виховного процесу й має вищий рівень ефективності, надійності гарантованого результату, ніж традиційні методики навчання й виховання [3].

На думку І.Підласого, педагогічна технологія – це комплекс педагогічних впливів, що ґрунтуються на нових досягненнях науки й гарантують досягнення більш високого рівня навченості та вихованості [11]. Н.Щурковою педагогічна технологія представлена як педагогічна дисципліна (у системі «теорія – методика – технологія»), яка вивчає педагогічний вплив на студентів у контексті спільної взаємодії викладача зі студентами й спільної взаємодії із навколишнім світом; описує систему педагогічних професійних операцій [22].

В інтерпретації Н.Нікітіної та Н.Кислинської педагогічна технологія – це компонент педагогічної майстерності, основа професійної компетентності викладача, що включає систему вмінь, які забезпечують проектування й здійснення педагогічного процесу в чіткій послідовності дій і процедур. Учені зосереджують увагу на тому, що викладач ВНЗ зможе здійснювати навчально-виховну діяльність технологічно у тому разі, якщо він розуміє логіку та структуру даної діяльності, чітко та раціонально вибудовує всі її етапи, а також володіє вміннями, необхідними для організації кожного етапу. Викладацька, виховна, соціально-педагогічна та корекційно-розвивальна діяльність викладача повинна супроводжуватися технологічною послідовністю дій, до яких учені відносять такі: 1) діагностика педагогічної ситуації; 2) цілепокладання – постановка цілі (навчання, виховання) і їх конкретизація в системі задач; 3) вибір відповідного змісту, форм і методів, створення умов педагогічної взаємодії; 4) організація педагогічної взаємодії; 5) зворотній зв'язок,

оцінка поточних результатів діяльності, їх корекція; 6) підсумкова діагностика, аналіз та оцінка результатів педагогічної взаємодії; 7) постановка нових цілей і задач. [8].

Слід зауважити, що педагогічна технологія – це не механічно заданий процес, що передбачає чіткий результат, а структура, яка постійно доповнюється різноманітними підходами та відношеннями [23].

Учений Г.Селевко представляє поняття «педагогічна технологія» трьома аспектами: 1) науковим (педагогічна технологія є частиною педагогічної науки, що вивчає й розробляє цілі, зміст і методи навчання, проектуючи педагогічні процеси); 2) процесуально-описовим (опис (алгоритму) процесу, сукупність цілей, змісту, методів і засобів для досягнення запланованих результатів навчання); 3) процесуально-дієвим (здійснення технологічного (педагогічного) процесу, функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних педагогічних засобів) [15].

Ми погоджуємося з визначенням педагогічної технології відомими педагогами І.Прокопенком і В.Євдокимовим: «Під педагогічною технологією слід розуміти навчання, розробку й системне використання принципів організації навчального процесу на основі новітніх досягнень науки й техніки. Педагогічна технологія виступає як педагогічна система, у якій використання методів навчання підвищує ефективність навчального процесу» [13].

У зв'язку з вищезазначеним можна стверджувати, що науковці розглядають термін «педагогічна технологія» і як засіб, і як процес комунікації, і як чітко організовану педагогічну систему з набором методологічного інструментарію. Спільним у трактуванні визначень поняття «педагогічна технологія» є те, що вони спрямовані на підвищення ефективності навчального процесу, а саме це гарантує досягнення запланованих результатів навчання.

Якість професійної підготовки у ВНЗ визначається раціональним вибором і професійною реалізацією конкретних педагогічних технологій. Адже від того, як побудувати, організувати, забезпечити технологічний процес навчання; яку обрати траєкторію від вихідного рівня тих, хто вчиться, до досягнення визначених цілей у встановлений період часу; як сформувати їх мотивацію і які створити їм умови для навчального процесу, залежить якість навчального процесу, а також якість підготовки спеціаліста-професіонала [21].

Ефективність процесу учіння, як зазначає В.Беспалько, у першу чергу залежить від педагогічної технології, яку застосовують для реалізації педагогічного завдання й досягнення поставленої мети [2].

Визначивши специфічні ознаки педагогічної технології, М.Кларін вказує на те, що навчальний процес, який конструється й здійснюється в ній, повинен гарантувати досягнення поставлених цілей. Основою ж послідовної орієнтації навчання на досягнення конкретних цілей учений вважає оперативний зворотній зв'язок у навчальному процесі [6].

Педагогічна технологія, як зауважує М.Левіна, виражає процесуальний аспект стратегії навчання, предметний зміст якої позначений у вигляді якісних ознак об'єкта, що вивчає студент, навчальна інформація задається на рівні інтегрованого знання. Функціональним призначенням такої технології є ефективне регулювання освітнім процесом у навчальній і професійній діяльності. Технологія діє на рівні встановлення суб'єкт-суб'єктних і суб'єкт-об'єктних відношень, що лежать за межами приватних ситуацій, і забезпечує становлення й розвиток якостей особистості, пов'язаних з формуванням у студентів картин світу, речей і суспільства, розвитком професійних і культурологічних характеристик особистості [7].

Українською дослідницею І.Дичківською встановлено, що головне в педагогічній технології – це «розроблення, деталізація інструментальних аспектів педагогічного процесу», а суттєвою особливістю педагогічної технології є те, що «довільним діям вона протиставляє жорсткі алгоритмічні приписи, систему логічно вмотивованих дій, послідовний перехід від елементу до елементу» [3].

При виборі й проектуванні педагогічних технологій О.Романовський приділяє особливу увагу питанням, пов'язаним з проблемою навчання та його інтенсифікацією, проблематичністю застосування багатьох методик у великих аудиторіях, відсутністю уніфікованих критеріїв оцінювання, неоднорідністю підготовки груп (різний рівень підготовленості й розвитку студентів), нерозробленістю навчальних і додаткових матеріалів, неорганізованістю студентів, відсутністю навичок роботи в Internet. Також учений відмічає, що педагогічні технології навчання у ВНЗ слід розглядати як систему психологічних, педагогічних, дидактичних, методичних процедур взаємодії викладачів і студентів з урахуванням їх здібностей і нахилів, направлених на проектування й реалізацію змісту, методів, форм і способів навчання, адекватних цілям освіти, змісту майбутньої діяльності й вимогам до професійно важливих якостей сучасних фахівців [14].

Педагогічна технологія характеризується принципом діагностичної ціленаправленості. Адже існує необхідність для існування реальної педагогічної технології такої постановки цілі навчання та виховання, яка б допускала об'єктивний та однозначний контроль ступеня досягнення цілі [2].

Впровадження педагогічної технології в практику освітньої системи, як відмічає Д.Чернилевський, є необхідним для того, щоб упорядкувати роботу викладача, а також для постановки чітких цілей і визначення шляхів їх досягнення, тобто для управління процесом навчання [21].

У якості головного компоненту педагогічної технології Т.Стефановська виділяє цільову установку, змістовний компонент, власне-технологічний компонент та експертно-оцінний компонент [19]. Особливістю даної технології є організація пізнання шляхом сходження від абстрактного до конкретного, що передбачає наuczання студентів пізнати світ, володіти способами й правилами пізнання. Поступово опановуючи фундаментальними знаннями, «нанизуючи» на них деталізовані знання й вміння, що пов'язані з майбутньою професійною діяльністю, студенти розвивають творчість, включаючись поступово в творчу, самосійну діяльність [19].

Педагогічна технологія має специфічні сутнісні ознаки, що виокремлюють її як самодостатній і неповторний феномен. І.Дичківська називає такі головні ознаки педагогічної технології: *концептуальність* (передбачає опору технології на конкретну наукову концепцію або систему уявлень); *економічність* (виражає якість, яка забезпечує резерв навчального часу, оптимізацію праці педагога й досягнення запланованих результатів у найстисліші строки); *алгоритмізованість*, *проектованість*, *цілісність*, *керованість* (передбачає легке відтворення конкретної технології будь-яким педагогом у будь-якому освітньому закладі); *коригованість* (можливість постійного оперативного зворотного зв'язку, послідовно орієнтованого на чітко визначені цілі); *візуалізація* (характерна для окремих технологій; передбачає використання аудіовізуальної й електронно-обчислювальної техніки, а також конструювання й застосування різноманітних дидактичних матеріалів та оригінальних наочних посібників). У сучасному розумінні педагогічна технологія характеризується ще й такими ознаками: 1) декомпозиція педагогічного процесу на взаємопов'язані етапи (чим відповіднішим є опис етапу педагогічної технології реальному стану певного процесу, тим вища ймовірність досягнення успіху при її розробці й реалізації); 2) координованість і поетапність дій, спрямованих на досягнення запланованого результату (послідовність і порядок виконання дій повинні базуватися на внутрішній логіці процесу); 3) однозначність виконання передбачених процедур та операцій (необхідна умова досягнення адекватних поставлених меті результатів: чим значніші відхилення в діях суб'єкта від приписаних технологією параметрів, тим реальніша й серйозніша небезпека деформувати весь процес і одержати результат, що не відповідає очікуваному) [3].

Також заслуговують на увагу ще й такі ознаки педагогічної технології, як: *концептуальність і науковість*; *структурність та алгоритмічність* (технологічний ланцюжок педагогічних дій, що спирається на цілі й має форму конкретного результату); *системність і керованість* (сумісна діяльність викладача й студентів); *корекційність* (оперативний зворотний зв'язок «студент-викладач»); *відтворюваність і цілеспрямованість* (легковідтворюваність елементів педагогічної технології викладачем, гарантованість досягнення студентами запланованих результатів); *діагностичність* (органічність процедур педагогічної технології, які містять показники й інструментарій виміру результатів діяльності) [4].

В основі педагогічної технології Д.Чернілевським покладено такі принципові моменти, як: 1) організований, ціленаправлений, свідомий вплив на навчальний процес; 2) змістовна техніка реалізації навчального процесу; 3) опис процесу досягнення запланованих результатів; 4) врахування всіх взаємозв'язаних елементів педагогічної системи, що поєднують особистісний і колективний пошук; 5) методологічна основа методики, що знаходить у технології своє обґрунтування шляхом співвіднесення її із загальними закономірностями навчання; 6) процесуальний, динамічний характер процесу навчання, що дає конкретні рекомендації; 7) орієнтація на універсалізацію підходів до вивчення навчального матеріалу; 8) орієнтація на тих, хто вчиться [21].

Суть закону педагогічної технології український учений І.Зязюн розкриває таким чином: чим об'ємніше й значущіше ціннісне наповнення педагогічної технології, тим продуктивнішим і якіснішим буде процес учіння, більш вільним, фізично й морально здоровішим буде суб'єкт учіння, вагоміше й потрібніше для нього й соціуму виявлятиметься його (суб'єкта) творчий потенціал [5].

Основою будь-якої педагогічної технології, як вважає А.Факторович, є створення ситуації розвитку людини, що передбачає розуміння її своєрідності в цілому, а також розуміння факторів, що визначають її становлення, формування тих або інших особистісних якостей, закономірностей фізичних змін і внутрішнього росту (теорія), а також розуміння унікальності кожної особистості (досвід безпосередньо педагогічної взаємодії). Саме це й дає підстави визначити вимоги, що пред'являються до педагогічної технології: 1) наявність науково-педагогічного обґрунтування (загальної схеми) і його концептуальної інтерпретації викладачем з урахуванням умов реального освітнього процесу, представленого різноманітним педагогічними ситуаціями; 2) забезпечення

безперервного розвитку особистості в освіті через її безперервне пізнання викладачем; 3) збереження простору авторства, творчості кожного викладача, що дозволяє перетворити ідеальну схему в живу педагогічну ситуацію; 4) убудованість у реальний навчально-виховний процес [20].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок... Аналіз багатьох визначень поняття «педагогічна технологія» та її характеристик дає можливість дійти висновку про те, що педагогічна технологія реалізується як систематична, ціленаправлена, усвідомлено проєктована діяльність, що направлена не тільки на досягнення конкретної освітньої цілі, але й на вдосконалення майстерності викладача, його компетентності в рішенні освітніх задач, а також спрямована на реалізацію наукових ідей, теорій на практиці. Слід додати, що розробка та вдосконалення педагогічних технологій є творчим процесом.

Перспективи подальшої роботи вбачаємо в розкритті сутності основних педагогічних технологій, а також у з'ясуванні співвідношень між педагогічною технологією та педагогічною творчістю.

Список використаних джерел і літератури:

1. Байкова Л. А. Педагогическое мастерство и педагогические технологии : учеб. пособие / Л. А. Байкова, Л. К. Гребенкина. – М. : Педагогическое общество России, 2000. – 256 с.
2. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии / В. П. Беспалько – М. : Педагогика, 1989.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Жигір В. І. Професійна педагогіка : навч. посіб. / В. І. Жигір, О. А. Чернега ; за ред. М. В. Вачевського. – К. : Кондор-Видавництво, 2012. – 336 с.
5. Зязюн І. А. Проективний аналіз технологій педагогічної дії / І. А. Зязюн // Педагогіка і психологія. – 2010. – № 2 (67). – С. 22–32.
6. Кларин М. В. Педагогическая технология в учебном процессе : анализ зарубежного опыта / М. В. Кларин. – М. : Знание, 1989. – 80 с.
7. Левина М. М. Технология профессионального педагогического образования : учеб. пособие для студ. высших пед. учеб. завед. / М. М. Левина. – М. : Академия, 2001. – 272 с.
8. Никитина Н. Н. Введение в педагогическую деятельность : теория и практика : учеб. пособие для студ. высших пед. завед. / Н. Н. Никитина, Н. В. Кислинская. – М. : Академия, 2008. – 224 с.
9. Ожегов С. И. Словарь русского языка / С. И. Ожегов. – М. : Русский язык, 1984. – 797 с.
10. Остапенко Н. М. Технологія сучасного уроку рідної мови / Н. М. Остапенко, Т. В. Симоненко, В. М. Руденко. – К. : Академія, 2011. – 248 с.
11. Підласий І. П. Продуктивний педагог. Настільна книга вчителя / І. П. Підласий. – Харків : Основа, 2010. – 360 с.
12. Портян М. О. Формування ділових якостей студентів педагогічних університетів у процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Портян Марина Олександрівна. – Харків, 2012. – 187 с.
13. Прокопенко І. Ф. Педагогічна технологія / І. Ф. Прокопенко, В. І. Євдокимов. – Харків : Основа, 1995. – 105 с.
14. Романовский А. Г. Инновационные педагогические технологии как основа развития философии образования / А. Г. Романовский // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2005. – № 1. – С. 47–55.
15. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии : учеб. пособие / Г. К. Селевко. – М. : Народное образование, 1998. – 256 с.
16. Симонов В. П. Педагогический менеджмент : ноу-хау : учеб. пособие / В. П. Симонов. – М. : Высшее образование, Юрайт-Издат, 2009. – 357 с.
17. Словник іншомовних слів / уклад. С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. – К. : Наукова думка, 2000. – 680 с.
18. Советский энциклопедический словарь [глав. ред. А.М. Прохоров]. – М. : Советская энциклопедия, 1988. – 1600 с.
19. Стефановская Т. А. Технология обучения педагогике в вузе : метод. пособие / Т. А. Стефановская. – М. : Совершенство, 2000. – 272 с.
20. Факторович А. А. Сущность педагогической технологии / А. А. Факторович // Педагогика. – 2008. – № 2. – С. 19–27.
21. Чернилевский Д. В. Дидактические технологии в высшей школе : учеб. пособие для вузов / Д. В. Чернилевский. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 437 с.
22. Щуркова Н. Е. Педагогическая технология / Н. Е. Щуркова – М. : Педагогическое общество России, 2002. – 224 с.
23. Якса Н. В. Основи педагогічних знань : навч. посіб. / Н. В. Якса. – К. : Знання, 2007. – 358 с.

References:

1. Bajkova L. A. *Pedagogicheskoe masterstvo i pedagogicheskie tehnologii : uchebnoe posobie*, Moscow, Pedagogicheskoe obshhestvo Rossii, 2000, 256 p.
2. Bespal'ko V. P. *Slagayemye pedagogicheskoy tehnologii [Tekst]*, Moscow, Pedagogika, 1989.
3. Dychkivska I. M. *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii : navch. Posib*, Kyiv, Akademvydav, 2004, 352 p.
4. Zhyhir V. I. *Profesiina pedahohika : navch. posibnyk*, Kyiv, Kondor-Vydavnytstvo, 2012, 336 p.

5. Ziazun I. A. Proektyvnyi analiz tekhnologii pedahohichnoi dii, *Pedahohika i psykhologhiia*, 2010, № 2 (67), pp. 22–32.
6. Klarin M. V. *Pedagogicheskaya tekhnologiya v uchebnom processe : analiz zarubezhnogo opy'ta*, Moscow Znaniye, 1989, 80 p.
7. Levina M. M. *Tekhnologiya professional'nogo pedagogicheskogo obrazovaniya : uchebnoe posobie dlya studentov vy'sshix pedagogicheskix uchebny'x zavedenij*, Moscow Izdatel'skij centr «Akademiya», 2001, 272 p.
8. Nikitina N. N. *Vvedenie v pedagogicheskuyu deyatel'nost' : teoriya i praktika : uchebnoe posobie dlya studentov vy'sshy'x pedagogicheskix zavedenij*, Moscow Izdatel'stvo «Akademiya», 2008, 224 p.
9. Ozhegov S. I. *Slovar' russkogo yazyka*, Moscow, «Russkij yazyk», 1984, 797 p.
10. Ostapenko N. M., Symonenko T. V., Rudenko V. M. *Tekhnologhiia suchasnoho uroku ridnoi movy*, Kyiv, VTs «Akademii», 2011, 248 p.
11. Pidlasyi I. P. *Produktyvnyi pedahoh. Nastilna knyha vchytelia*, Kharkiv, Vydavnycha hrupa «Osnova», 2010, 360 p.
12. Portian M. O. *Formuvannia dilovykh yakosti studentiv pedahohichnykh universytetiv u protsesi profesiinoi pidhotovky*, Kharkiv, 2012, 187 p.
13. Prokopenko I. F. *Pedahohichna tekhnologhiia*, Kharkiv, Osnova, 1995, 105 p.
14. Romanovskij A. G. *Innovacionny'e pedagogicheskie tekhnologii kak osnova razvitiya filosofii obrazovaniya, Teoriia i praktika upravlinnia sotsialnymy systemamy*, 2005, № 1, pp. 47–55.
15. Selevko G. K. *Sovremennyye obrazovatel'ny'e tekhnologii : ucheb. posobie*, Moscow, Narodnoe obrazovanie, 1998, 256 p.
16. Simonov V. P. *Pedagogicheskij menedzhment : nou-xau : uchebnoe posobie*, Moscow, Vy'sshee obrazovanie, YUrajt-Izdat, 2009, 357 p.
17. *Slovyk inshomovnykh sliv* / Uklad. S. M. Morozov, L. M. Shkaraputa, Kyiv, Naukova dumka, 2000, 680 p.
18. *Sovetskij e'nciklopedicheskij slovar'*, glavnyj redaktor A. M. Prohorov, Moscow «Sovetskaya e'nciklopediya», 1988, 1600 p.
19. Stefanovskaya T. A. *Tekhnologiya obucheniya pedagogike v vuze : metodicheskoe posobie*, Moscow Izdatel'stvo «Sovershenstvo», 2000, 272 p.
20. Faktorovich A. A. *Sushchnost' pedagogicheskoy tekhnologii*, *Pedagogika*, 2008, №2, P. 19–27.
21. Chernilevskij D. V. *Didakticheskie tekhnologii v vy'sshej shkole : ucheb. posobie dlya vuzov*, Moscow, YUNITI-DANA, 2002, 437 p.
22. Shhurkova N. E. *Pedagogicheskaya tekhnologiya*, Moscow, Pedagogicheskoe obshchestvo Rossii, 2002, 224 p.
23. Yaksa N. V. *Osnovy pedahohichnykh znan : navchalnyi posibnyk*, Kyiv, Znannia, 2007, 358 p.

Summary

Iryna Tamozhska

Definition of the Term «Pedagogical Technology» in the Context of Forming Modern Paradigm in Education

In the article the advantages of a technological approach in a system of future experts training are proved. There is a definition of a phenomenon and the concept «pedagogical technology». Scientists' various approaches to this concept understanding are generalized. It is noticed that «the pedagogical technology» is considered by scientists as well as means and communication process, and as accurately organized pedagogical system with a set of methodological tools. Requirements imposed by scientists to the pedagogical technology are noted, namely: scientific and pedagogical availability and its conceptual interpretation by the teacher taking into consideration conditions of the real educational process presented by various pedagogical situations; providing continuous development of personality in educational space in the process of interaction with a teacher; reservation of educational space authorship and creativity by each teacher; correlation to real teaching and educational process.

Key words: technology, pedagogical technology, technological approach.

Дата надходження статті: «18» березня 2015 р.

Стаття прийнята до друку: «02» квітня 2015 р.